

Sygn. akt XV Ca 1399/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 listopada 2015 roku

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XV Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: Michał Wysocki

po rozpoznaniu w dniu 6 listopada 2015 roku w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) (...) Fundusz (...) z siedzibą w W.

przeciwko J. K.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez powoda

od wyroku zaocznego Sądu Rejonowego Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu

z dnia 5 lutego 2015 roku

sygn. akt IX C 2298/14

oddala apelację.

/-/ M. Wysocki

UZASADNIENIE

Wyrokiem zaocznym z dnia 5 lutego 2015r. (sygn. IX C 2298/14) Sąd Rejonowy Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu w sprawie z powództwa (...) Funduszu (...) w W. przeciwko J. K. (K.) o zapłatę, zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 924,44zł z ustawowymi odsetkami od dnia 5 sierpnia 2014r. do dnia zapłaty (pkt 1); w pozostałym zakresie powództwo oddalił (pkt 2); kosztami procesu obciążył strony stosunkowo i z tego tytułu zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 158zł (pkt 3), a także wyrokowi w pkt 1 i 3 nadał rygor natychmiastowej wykonalności (pkt 4).

Wydając p owyższe rozstrzygnięcie Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 25 października 2013r. pozwany zawarł z poprzednikiem prawnym powoda tj. (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. umowę pożyczki krótkoterminowej nr (...). W oparciu o przedmiotową umowę (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. zobowiązał się udzielić pozwanemu pożyczki w kwocie 700zł (§ 1 ust. 1 umowy).

W § 3 ust. 1 strony umowy ustaliły, iż cała kwota pożyczki zostanie przelana na rachunek bankowy pozwanego jako pożyczkobiorcy. W § 4 ust. 1 określono, że pożyczka będzie oprocentowana według stałej stopy procentowej wynoszącej 0% w stosunku rocznym, a pożyczkodawca - (...) Sp. z o.o. będzie pobierał odsetki od kwoty kapitału pożyczki za okres od dnia wypłaty pożyczki do dnia poprzedzającego spłatę pożyczki lub jej części, przy czym wedle ust. 2 odsetki miały być naliczane z uwzględnieniem rzeczywistej liczby dni w miesiącu kalendarzowym. W § 4 ust. 6 postanowiono, iż w

przypadku niedokonania przez pożyczkobiorcę spłaty kapitału pożyczki lub jakichkolwiek innych kwot wynikających z umowy (opłaty, prowizje, itp.) w terminach określonych w umowie zastosowanie będzie miała stopa odsetek za opóźnienie w wysokości 0% rocznie, naliczana od kwoty zaległej kapitału pożyczki, prowizji lub opłat, przy czym odsetki pobierane będą przez 60 dni od daty powstania obowiązku spłaty pożyczki lub pozostałych należności.

W § 5 ust. 1 umowy strony ustaliły, że pożyczkobiorca zapłaci na rzecz pożyczkodawcy (...) Sp. z o.o.:

- prowizję wstępną za udostępnienie pożyczki w wysokości: 203zł która będzie należna w całości od chwili wypłaty pożyczki, a którą pożyczkobiorca będzie obowiązany zapłacić wraz ze spłatą kwoty kapitału pożyczki, odsetek i opłat tj. w Pierwotnym Dniu Spłaty określonym w § 7 ust. 1 umowy pożyczki, przy czym wysokość prowizji wstępnej odpowiadać miała kosztom poniesionym przez pożyczkodawcę w związku z udzieleniem pożyczki oraz obejmować m.in. opłaty za: utrzymanie systemu, weryfikację telefoniczną pożyczkobiorcy, weryfikację pożyczkobiorcy w bazach zewnętrznych, weryfikację posiadanych informacji i autentyczności dokumentów oraz wynagrodzenie za pośrednictwo przy zawieraniu umowy,

- prowizję za przedłużenie okresu zadłużenia z tytułu kwoty kapitału pożyczki o okres jednego miesiąca, o kwoty kapitału pożyczki, o którym mowa w § 7.4-7.10 Umowy Pożyczki w wysokości 203zł (ppkt b umowy),

- opłatę windykacyjną równą 5zł za każdy dzień opóźnienia spłaty jakiegokolwiek kwoty wynikającej z umowy pożyczki, w tym w szczególności kwoty kapitału pożyczki, odsetek, opłat lub prowizji, pobieraną przez 60 dni roboczych od daty powstania obowiązku spłaty pożyczki lub pozostałych należności, ale nie więcej niż 50% należności na Ostateczny Termin Zapłaty (ppkt c umowy),

- opłatę operacyjną za wypłatę pożyczki w gotówce w placówce współpracującej z A. lub w bankomacie należącym do sieci współpracującej z A. równą 5zł.

W § 7 ust. 1 strony umowy uzgodniły, że spłata pożyczki nastąpi w dniu 25 listopada 2013r., a jej pełna kwota powinna zostać spłacona przez pożyczkobiorcę w tym dniu jednorazowo (w jednej racie) wraz z wszelkimi należnymi odsetkami, prowizjami i opłatami.

W § 7 ust. 12 strony postanowiły, że jeśli pożyczka zostanie spłacona w Pierwotnym Dniu Spłaty wskazanym w § 7 ust. 1 umowy, wówczas całkowita kwota do spłaty przez pożyczkobiorcę w rozumieniu Ustawy o kredycie konsumenckim będzie wynosić 903zł, zaś w razie pierwszego przedłużenia okresu zadłużenia z tytułu kwoty kapitału pożyczki o okres jednego miesiąca całkowita kwota do spłaty będzie wynosić 1.106zł.

W § 11 ust. 1 umowy poprzednik prawny powoda i pozwany zastrzegli po stronie pożyczkodawcy prawo wypowiedzenia umowy w każdym przypadku gdy: a) pożyczkobiorca nie dokona w terminie spłaty jakichkolwiek kwot z tytułu umowy pożyczki; b) którekolwiek z oświadczeń złożonych przez pożyczkobiorcę we wniosku o udzielenie pożyczki lub inna istotna informacja bądź dokument złożony przez pożyczkobiorcę okazały się nieprawdziwe; c) którakolwiek ze zgód, których udzielenie jest obowiązkowe dla zawarcia umowy pożyczki, udzielonych przez pożyczkobiorcę we wniosku o udzielenie pożyczki zostanie cofnięta lub w inny sposób podważona bądź ograniczona. Ustalono, iż termin wypowiedzenia umowy przez pożyczkodawcę wynosi 14 dni kalendarzowych (art. 11 ust. 2 umowy).

Pozwany nie uregulował należności na rzecz pożyczkodawcy w określonym w umowie terminie w związku z czym pożyczkodawca wypowiedział wspomnianą wyżej umowę pożyczki.

W dniu 9 maja 2014r. (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. zawarł z powodem (...)Fundusz (...)z siedzibą w W. umowę cesji wierzytelności, w drodze której w/w przelał na powoda m.in. wierzytelność przysługującą mu wobec pozwanego wynikającą z tytułu zawarcia umowy pożyczki z 25 października 2013r.

Pismem z dnia 28 maja 2014r. zawiadomiono J. K. o przelewie wierzytelności. W piśmie tym wskazano, iż wierzytelności pozwanego na dzień 28 maja 2014r. wynoszą łącznie 1.204,99zł w tym kapitał - 700zł, odsetki

- 301,99zł, koszty - 203zł. Wspomnianym pismem wezwano pozwanego do spłaty całej wymagalnej kwoty w nieprzekraczalnym terminie do dnia 4 czerwca 2014r.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego, Sąd Rejonowy dokonał następujących rozważań prawnych:

W niniejszej sprawie powód domagał się od pozwanego zapłaty kwoty 1.224,44zł wraz z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu, wywodząc swoje roszczenie z faktu zawarcia przez jego poprzednika prawnego z pozwanym w dniu 25 października 2013r. umowy pożyczki krótkoterminowej numer (...). Z twierdzeń powoda wynika, iż zobowiązanie wynikające z zawarcia przedmiotowej umowy nie zostało przez pozwanego uregulowane w terminie, a powód na mocy kontraktu cesji przejął uprawnienie do żądania zapłaty od J. K.. Pozwany nie stawił się na posiedzenie wyznaczone na rozprawę ani nie odpowiedział na pozew.

Wskazując na treść art. 339 § 1 i 2 kpc, regulującego przesłanki do wydania wyroku zaocznego, Sąd Rejonowy stwierdził, że zweryfikował stanowisko procesowe powoda i uznał, iż powództwo zasługuje jedynie na częściowe uwzględnienie. Powód sprecyzował, iż dochodzona pozwem kwota obejmuje następujące zadłużenie pozwanego: należność główną w kwocie 700zł, odsetki karne w wysokości 300zł, koszty w wysokości 203zł naliczone przez poprzednika prawnego powoda oraz odsetki ustawowe od kapitału w wysokości 700zł naliczone przez powoda od dnia 10 maja 2014r. do dnia wniesienia pozwu w wysokości 21,44zł.

Wobec faktu, iż umowa z 25 października 2013r. wskazywała na przekazanie pozwanemu przez firmę (...) kwoty 700zł jako pożyczki, a J. K. nie przedstawił dowodu, aby zobowiązanie to uregulował, we wspomnianym zakresie żądanie powoda oceniono jako zasadne. Podobne uwagi odnieść można do kosztów w kwocie 203zł, naliczonych przez poprzednika prawnego powoda, stosownie do postanowień kontraktu pożyczki. Umowa ta bowiem w § 5 ust. 1 ppkt a) przewidywała prowizję wstępną za udostępnienie pożyczki właśnie w wysokości 203zł, która to prowizja miała być należna wyżej wymienionemu podmiotowi w całości od chwili wypłaty pożyczki. Ponadto Sąd I instancji uznał za uzasadnione żądanie powoda w części dotyczącej zapłaty przez pozwanego kwoty 21,44zł tytułem skapitalizowanych odsetek ustawowych od należności głównej (700zł) za okres od dnia 10 maja 2014r. (od dnia następnego po dniu zawarcia umowy cesji wierzytelności) do dnia wniesienia pozwu tj. do dnia 4 sierpnia 2014r. Odsetki te wyliczone zostały w sposób prawidłowy.

Zdaniem Sądu Rejonowego, powodowi nie należała się kwota 300zł dochodzona jako odsetki karne za opóźnienie po stronie pozwanego w spłacie pożyczki. W opinii Sądu suma ta w istocie odzwierciedlała żądanie zapłaty kary umownej, przy czym należało zważyć, iż w omawianym przypadku zastrzeżono ją w sposób niedopuszczalny. Zgodnie bowiem z dyspozycją art. 483 § 1 kc można zastrzec w umowie, że naprawienie szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego nastąpi przez zapłatę określonej sumy (kara umowna). Stosownie zaś do treści art. 484 § 1 kc w razie niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania kara umowna należy się wierzycielowi w zastrzeżonej na ten wypadek wysokości bez względu na wysokość poniesionej szkody. Żądanie odszkodowania przenoszącego wysokość zastrzeżonej kary nie jest możliwe, chyba że strony inaczej postanowiły. Kara umowna może być zastrzegana tylko za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania niepieniężnego, zaś jej zapisanie na wypadek niewykonania bądź nienależytego wykonania zobowiązania pieniężnego jest niedopuszczalne oraz z mocy art. 58 § 1 kc bezwzględnie nieważne. Rozwiązanie to ma na celu m.in. zapobieganie obchodzenia, poprzez zastrzeganie kary umownej przy zobowiązaniach pieniężnych, zakazu ustalania odsetek powyżej poziomu tzw. odsetek maksymalnych wynikających z art. 359 § 2 - § 2³ kc. W analizowanym przypadku umowa z 25 października 2013r. nie wprowadzała wprost odsetek za opóźnienie w spłacie pożyczki, wskazując *expressis verbis*, że odsetki te wynoszą 0%. Równoległe zastrzeżono, że pobierana będzie opłata windykacyjna w kwocie 5zł za każdy dzień opóźnienia w zapłacie jakiegokolwiek kwoty wynikającej z kontraktu, jednak nie dłużej niż 60 dni. Wedle Sądu pod pozorem zapisu o teżej opłacie ukryto w istocie niedopuszczalne zastrzeżenie kary umownej na wypadek niespełnienia w terminie świadczenia stricte pieniężnego, co wprost prowadziło do obejścia przepisów traktujących o odsetkach maksymalnych i było nieważne w świetle art. 58 § 1 i 3 kc. Stosownie do treści art. 58 § 3 kc jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności

wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana, zaś w niniejszej sprawie okoliczności takowych nie dostrzeżono (pożyczkodawca otrzymywał bowiem m.in. prowizję za udzielenie pożyczki). Suma 300zł, którą pozwany miał wedle umowy zapłacić za opóźnienie w spłacie pożyczki, stanowiła ponad 42% pożyczonych środków, co biorąc pod uwagę okres jednego miesiąca, na który udzielona została pożyczka, oraz okres pobierania tej kwoty (dwa miesiące) dawało oprocentowanie znacznie przekraczające odsetki maksymalne (wynoszące w październiku i listopadzie 2013r. 16% w skali roku).

W konsekwencji Sąd I instancji zasądził od pozwanego na rzecz powoda jedynie kwotę 924,44zł z ustawowymi odsetkami od dnia 5 sierpnia 2014r. do dnia zapłaty. O odsetkach ustawowych od w/w kwoty Sąd orzekł w oparciu o art. 481 § 1 i 2 kc w zw. z art. 482 kc.

W pozostałym zakresie Sąd Rejonowy oddalił powództwo.

Rozstrzygnięcie co do kosztów procesu zapadło w oparciu o dyspozycję art.100 kpc, stosownie do zakresu, w jakim powód utrzymał się ze swymi żądaniami (75%). Na koszty poniesione przez powoda w niniejszym postępowaniu złożyły się: koszt opłaty sądowej od pozwu - 30zł, koszt opłaty manipulacyjnej - 0,78zł oraz koszt wynagrodzenia pełnomocnika procesowego powoda - 180zł (§ 6 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu). Łącznie zatem powód poniósł koszty procesu w kwocie 210,78zł (brak jest dowodu uiszczenia opłaty skarbowej od pełnomocnictwa). Pozwany winien zwrócić powodowi koszty w kwocie 158zł.

Ponadto Sąd Rejonowy nadał niniejszemu wyrokowi w jego pkt 1 i 3 w oparciu o art. 333 § 1 pkt 3 kpc rygor natychmiastowej wykonalności.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł powód, który zaskarżył go w części, tj. co do pkt. 2 i 3. Sądowi I instancji apelujący zarzucił:

1) naruszenie art. 233 § 1 kpc w związku z art. 227 kpc polegające na dowolnej, sprzecznej z zasadami doświadczenia życiowego i wskazaniami wiedzy, ocenie materiału dowodowego przejawiającej się w uznaniu, że powód nie wykazał, ażeby wiarygodność jaką nabył, istniała w dochodzonej pozwem wysokości w zakresie wysokości kwoty opłaty windykacyjnej, podczas gdy z przedstawionej przez powoda umowy pożyczki krótkoterminowej z dnia 25 października 2013r. o nr (...) wynika wysokość dochodzonego przez powoda roszczenia w powyższym zakresie;

2) naruszenie art. 483 § 1 kc poprzez jego błędne zastosowanie do oceny § 5 pkt 5.1 lit. c w/w umowy pożyczki dotyczącej opłaty windykacyjnej podczas gdy w/w opłata nie stanowi kary umownej a klauzulę gwarancyjną poprzednika prawnego powoda, wobec powyższego art. 483 § 1 kc nie znajduje wobec niej zastosowania.

Z uwagi na powyższe zarzuty powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w pkt 2 poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda pozostałej kwoty roszczenia dochodzonej pozwem w wysokości 300zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 5 sierpnia 2014r. do dnia zapłaty; zmianę zaskarżonego wyroku w pkt 3 poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda całości kosztów procesu wraz z kosztami zastępstwa adwokackiego wg norm przepisanych za postępowanie przed Sądem I instancji; oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów procesu wraz z kosztami zastępstwa adwokackiego wg norm przepisanych za postępowanie apelacyjne.

Sąd Okręgowy zważył co następuje (art. 505¹³ § 2 kpc) :

Kwestią sporną wymagającą rozstrzygnięcia przez Sąd II instancji była zasadność roszczenia powoda w zakresie żądania zapłaty od pozwanego kwoty 300zł, jako odsetek karnych wynikających z umowy pożyczki z dnia 25 października 2013r., bądź też tytułem opłaty windykacyjnej. W tym bowiem zakresie Sąd I instancji oddalił powództwo zaskarżonym wyrokiem, a powód zaskarżył go apelacją, domagając się uwzględnienia roszczenia w tej części.

W pierwszej kolejności wskazać należy na niekonsekwencję powoda, który w pozwie wskazywał, że kwota 300zł stanowi odsetki karne, natomiast w apelacji twierdził, że należy się ona tytułem opłaty windykacyjnej, o której mowa w § 5 pkt. 5.1 lit. c umowy. W ocenie Sądu Okręgowego, bez względu jednak na podstawę żądania w/w kwoty, roszczenie powoda w tym zakresie okazało się bezzasadne. Analiza treści w/w umowy łączącej poprzednika prawnego powoda z pozwanym wskazuje, że pożyczkodawca nie był uprawniony do naliczania odsetek, zarówno kapitałowych, jak i karnych, liczonych od kwoty kapitału głównego. Powyższe wynika z treści § 4 ust. 1 i 6 umowy. W szczególności w § 4 ust. 6 umowy strony postanowiły, że w przypadku opóźnienia w płatności „zastosowanie będzie miała stopa odsetek za opóźnienie w wysokości 0% rocznie”. Co prawda, zgodnie z treścią art. 481 § 1 kc, jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Natomiast w myśl § 2 w/w art. jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była z góry oznaczona, należą się odsetki ustawowe. Jednakże gdy wierzycielność jest oprocentowana według stopy wyższej niż stopa ustawowa, wierzyciel może żądać odsetek za opóźnienie według tej wyższej stopy. Skoro jednak w umowie, będącej podstawą roszczenia powoda, jej strony wyraźnie wskazały, że odsetki za opóźnienie wynoszą 0%, to znaczy że mimo treści art. 481 kc, powód nie może żądać od pozwanego zapłaty odsetek za opóźnienie w spłacie należności głównej.

Rozważając zasadność żądania zapłaty kwoty 300zł w oparciu o § 5 pkt 5.1. lit. c umowy Sąd Rejonowy uznał, że pod pozorem zapisu o opłacie windykacyjnej ukryto w istocie niedopuszczalne zastrzeżenie kary umownej na wypadek niespełnienia w terminie świadczenia stricte pieniężnego, co wprost prowadziło do obejścia przepisów traktujących o odsetkach maksymalnych i było nieważne w świetle art. 58 § 1 i 3 kc. Abstrahując od tego, czy w/w postanowienie umowne stanowi niedopuszczalną karę umowną w rozumieniu art. 483 § 1 kc, czy też jak twierdzi apelujący stanowi klauzulę gwarancyjną, stwierdzić należy, że żądanie zapłaty na tej podstawie nie zasługiwało na uwzględnienie z innej przyczyny. Zgodnie z treścią § 5 pkt 5.1 lit. c umowy, pożyczkobiorca (pozwany) zobowiązał się do zapłaty na rzecz pożyczkodawcy „**opłatę windykacyjną** równą: 5 złotych za każdy dzień opóźnienia spłaty jakiegokolwiek kwoty wynikającej z Umowy Pożyczki, w tym w szczególności kwoty kapitału pożyczki, odsetek, opłat i prowizji. Opłata windykacyjna pobierana jest przez 60 dni roboczych od daty powstania obowiązku spłaty pożyczki lub pozostałych należności, ale nie więcej niż 50% należności na Ostateczny Termin Zapłaty”. W ocenie Sądu Okręgowego, powyższy zapis stanowi niedozwoloną klauzulę umowną w rozumieniu art. 385⁽⁽¹⁾⁾ § 1 kc i nie wiąże pozwanego, jako konsumenta. Zgodzić można się z apelującym, że w umowie pożyczki zawieranej z konsumentem dopuszczalne jest obciążenie go opłatami windykacyjnymi (związanymi z kosztami dochodzenia należności – koszty kredytu), jednak podnieść przy tym należy, że opłaty te nie mogą być dowolne. Powszechnie przyjmuje się, że postanowienia obciążające konsumenta opłatami windykacyjnymi nie mogą mieć charakteru blankietowego (por. wyrok SOKiK z dnia 10 sierpnia 2012r., sygn. XVII Amc (...)); opłaty za konkretne czynności nie mogą odbiegać od rzeczywistych kosztów poniesionych z tego tytułu przez przedsiębiorcę (por. wyrok SOKiK z dnia 27 kwietnia 2012r., sygn. XVII Amc (...)); a w umowie winien być określony harmonogram podejmowania czynności windykacyjnych (por. wyrok (...) z dnia 9 października 2006r., sygn. XVII Amc 101/05); a nadto opłaty za czynności windykacyjne nie mogą być naliczane przed ich faktycznym zrealizowaniem. W ocenie Sądu II instancji, nie budzi wątpliwości, że cytowane wyżej postanowienie § 5 pkt 5.1 lit. c umowy tych wymogów nie spełnia. Nie określono w nim ani czynności, które w ramach postępowania windykacyjnego miały być podjęte, ani harmonogramu tych czynności. Tym samym nie sposób stwierdzić czy wysokość ustalonej opłaty nie odbiega od rzeczywistych kosztów podjętych czynności. Już samo stwierdzenie, że opłata ta należy się za każdy dzień opóźnienia w płatności, wskazuje że w rzeczywistości nie była ona związana z jakimikolwiek czynnościami windykacyjnymi. Powyższe potwierdził zresztą powód w apelacji, który stwierdził, że wprowadzenie tejże opłaty przez przedsiębiorcę (pożyczkodawcę) miało na celu osiągnięcie dodatkowego zysku. Stwierdzić w tym miejscu trzeba, że windykacja nie może stanowić dodatkowego źródła zysku przedsiębiorcy, co zdaje się sugerować powód w apelacji.

Reasumując stwierdzić należy, Sąd I instancji prawidłowo oddalił roszczenie powoda w części dotyczącej kwoty 300zł, a zarzuty podniesione w apelacji przez powoda okazały się całkowicie nieuzasadnione.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 kpc apelację powoda oddalił jako bezzasadną.

SSO Michał Wysocki